

OBSAH

Úvodem	5
Karel Hausenblas: O JAZYKOVÉ KULTUŘE, . . .	7
Miloš Helcl: SLOVNÍ ZÁSoba ČEŠTINY A JEJÍ ZMĚNY	26
Příčiny a druhy změn v slovní zásobě	26
Významy slova a jejich změny	30
Vztahy mezi jednotkami slovní zásoby	35
Přejímání slov	37
Vývoj české slovní zásoby	40
1. Zděděná slovní zásoba	40
2. Změny v době raného feudalismu	40
Slova souvisící s přijetím křesťanství	41
3. Změny české slovní zásoby v druhém období feudalismu	43
Slova z oblasti hospodářské, politické a spo- lečenské	43
Vliv nové university na vývoj slovní zásoby	44
Změny v době husitské	45
Vliv humanismu	46
4. Změny v době vrcholícího feudalismu	48
5. Období konce feudalismu a vzniku kapita- lismu	50
Péče o odstranění mezer v slovní zásobě češtiny	51
6. Období rozmachu kapitalismu	55
Vývoj slovní zásoby v samostatném státě	57
7. Česká slovní zásoba za socialismu	59
Prvky české slovní zásoby v jiných jazycích	60

František Daneš: JAK JSOU UTVÁŘENA ČESKÁ
SLOVA 61

A. Několik základních poznatků o stavbě českých slov	62
I. Slova značková a popisná	62
II. Některé základní pojmy o stavbě slov	64
III. Způsoby tvoření slov	67
IV. Změny při tvoření	70
1. Změny mluvnické a významové	70
2. Změny hláskového skladu	71
V. Produktivnost	74
B. Slovo tvorný systém češtiny	77
I. Odvozování příponami	77
1. Odvozování jmen podstatných	78
2. Odvozování jmen přídavných	86
3. Odvozování sloves	89
II. Odvozování předponami	90
1. Odvozování sloves	90
2. Odvozování jmen postatných a přídavných	91
III. Tvoření slov skládáním	93
1. Podstatná jména	93
2. Přídavná jména	95
C. Slovo tvorba v praxi	96

Alois Jedlička: SKLOŇOVÁNÍ JMEN, JEHO DNEŠNÍ STAV A VÝVOJOVÉ TENDENCE	102
A. Skloňování podstatných jmen	103
B. Skloňování přídavných jmen	122
C. Skloňování zájmen	124
D. Skloňování číslovek	127

Jaroslav Kuchař: SKLOŇOVÁNÍ PŘEJATÝCH JMEN V ČEŠTINĚ	130
A. Obecný výklad	130

B. Typy skloňování přejatých jmen neživotných	146
I. <i>Jména plně zařazená</i>	146
II. <i>Jména se skloňováním odlišným</i>	148
1. Jména porušující princip jednoty tvaroslovného základu	148
2. Jména porušující princip souvztažnosti koncových samohlásek k hláskám předcházejícím	151
3. Jména porušující princip souvztažnosti rodu a zakončení	158
III. <i>Jména nezařazená</i>	162

František Váhala: SKLOŇOVÁNÍ VLASTNÍCH JMEN OSOBNÍCH A MÍSTNÍCH 167

A. Jména osobní	167
I. <i>Jména domácí</i>	168
1. Jména zakončená na souhlásku	168
2. Jména zakončená na samohlásku	171
3. Jména, jež jsou svým původem i tvarem přídavná jména	173
II. <i>Jména cizí</i>	174
1. Mužská jména zakončená na souhlásku	175
2. Mužská jména zakončená na samohlásku	180
3. Jména s předložkovými pády	185
4. Orientální jména	185
5. Ženská jména cizí	187
B. Jména místní	190
I. <i>Jména domácí</i>	190
1. Jména mužského rodu jednotného čísla zakončená na tvrdou nebo obojetnou souhlásku	191
2. Pomnožná jména mužská tvrdého zakončení na <i>-y</i>	193

3. Pomnožná jména měkkého zakončení na <i>-ice</i>	195
4. Jména typu <i>Litomyšl, Boleslav, Olomouc</i>	196
5. Jména typu <i>Podlesí a Zubří</i>	198
II. <i>Jména cizí</i>	198
1. Rod cizích jmen	199
2. Pravopis	201
3. Skloňování mužských jmen	202
4. Skloňování ženských jmen	204
5. Skloňování jmen středního rodu	206
6. Skloňování jmen složených	207
7. Skloňování slovanských jmen sousovných	208

Miloš Dokulil: VÝVOJOVÉ TENDENCE ČASOVÁNÍ V SOUČASNÉ SPISOVNÉ ČESTINĚ	210
---	-----

Vladimír Šmilauer: HLAVNÍ SKLADEBNÍ A SLOHOVÉ NEDOSTATKY ODBORNÉHO VYJADŘOVÁNÍ	240
1. Čas a způsob slovesa po <i>aniž</i>	241
2. Trpný rod slovesný místo zvrátneho	241
3. Další poznámky o trpném rodě	242
4. Neurčité tvary přičestí trpného v přísudku	242
5. Pád přísudkového jména u <i>býti</i>	243
6. Pád přísudkového jména u <i>státi se</i>	243
7. Genitiv (2. pád) vlastnosti v přísudku	244
8. Rozložená vazba slovesná typu <i>je vyhovující</i>	244
9. Přivlastňovací přídavné jméno a genitiv (2. pád)	245
10. Neshodný přívlastek s předložkou <i>o</i>	245
11. Hromadění sedmých (třetích) pádů různé platnosti	246
12. Hromadění předložkových pádů	247
13. Spojka <i>a</i> v různých platnostech	247
14. Genitivové řetězy	248

15. Hromadění podstatných jmen slovesných	249
16. Nepravé věty vztažné	249
17. Tasemnicovité věty	250
18. Přiřazení věty hlavní k vedlejší	251
19. Porušení paralelnosti stavby	252
20. Postavení vedle sebe místo podřazení	252
21. Rozsekané věty	253
22. Přílišná těsnost vyjádření	254
23. Slučování nesourodých prvků	254
24. Střídání časů	255
25. Přirovnání rozdílů	255
26. Či, čili, nebo, neboli, anebo	256
27. Takový	257
28. Přetížení věty	258
29. Rozvláčnost	259
30. Nelogičnost	260
31. Vyšinutí z vazby	260
Vladimír Šmilauer: POŘÁDEK SLOV	264
A. Skupina substantivní	265
I. <i>Shodné přívlastky</i>	266
II. <i>Neshodné přívlastky</i>	268
III. <i>Několik přívlastků</i>	268
B. Skupina slovesná	269
I. <i>Základní stavba slovesné skupiny</i>	269
1. Postupová linie	270
2. Výčtová linie	272
II. <i>Zmnožení částí</i>	273
1. Zmnožení východiska	273
2. Zmnožení přechodných částí	274
3. Zmnožení jádra	275
4. Volně připojené určení	276
III. <i>Slova uvozovací a odkazovací</i>	276
IV. <i>Slova příklonná</i>	274
V. <i>Souřadnost: Dvojčlenné výrazy spojovací</i>	278

C. Cvičení	278
I. Rozbor vzorných příkladů	279
II. Rozbor chybných příkladů	282
III. Sestavování vět	284
1. Podle abecedního pořadí jednotlivých částí	284
2. Podle abecedního pořadí slov	285
3. Podle mluvnické soustavy	286
Rejstřík	288